

"Sječenje govedine" (O jednom delikatnom svadbenom običaju)

Sažetak

U članku je riječ o suvremenom svadbenom običaju iz sela Lobor u Hrvatskom zagorju. Nije sigurno da li je običaj bio poznat i u prošlosti. Etnološka literatura ga ne bilježi, a ne spominje se ni u opisu svadbenih običaja iz Lobora s početka stoljeća (Kotarski 1915, 1917, 1918).

Kad mladenci nakon svadbe odu spavati, grupica mlađih muškaraca na brijegu iznad Lobora "seče govedinu" ili "cepa govedinu". To se događa noću, pa se obično nitko i ništa ne vidi, već se samo čuju zvukovi i dovikivanje. Najprije trube u rog, trubu ili nekako drukčije bukom upozoravaju na sebe. Zatim se počinju dovikivati, zapravo dogovarati oko podjele mesa, odnosno dijelova tobože zaklanoga goveda, točnije junice ili telice. Odsijecanje dijelova fingiraju udarcima po nekom drvetu. Vičući se dogovaraju kome će dati koji dio, a pojedini dijelovi zaklane životinje mogu se namijeniti pojedincima ili obiteljima. Pri imenovanju pojedinaca ili obitelji služe se prvenstveno nadimcima, ali i pravim imenima i prezimenima. Princip podjele jest da se dodjeljivanjem određenog dijela životinje aludira na neku osobinu ili manu imenovanoga pojedinca ili obitelji, da se podsjeća na neki događaj u vezi s tom osobom, što se eventualno potkrijepljuje i dodatnim komentarom. Komentari i aluzije bi trebalo da budu šaljivi i duhoviti s ciljem da izazovu predvidive asocijacije i da zabave one koji slušaju, a prozvine eventualno "bocnu" ali ne uvrijede. Iz kuće u kojoj je bila svadba obično se izvođačima pošalje hrana i piće, očekujući da će tada prestati sa šalama.

Zapis ovog običaja potakao je autoricu da postavi nekoliko etnološki relevantnih pitanja koja se bave odnosom zapisivača i njegova zapisa, kao i problemima interpretacije toga zapisa. Nameću se usporedbe s drugim običajima, odnosno folklornim pojavama: zajedničko im je fiktivno ili stvarno ubijanje neke životinje (najčešće goveda, junice) i raspodjela njezina mesa uz šaljive komentare. "Sječenje govedine" i drugi zapisani svadbeni običaji aludiraju na defloraciju mladenke i otuda njihova delikatnost. Možda zbog toga i nema takvih zapisa u našoj etnološkoj literaturi.